

FORN VÄNNEN

JOURNAL OF
SWEDISH ANTIQUARIAN
RESEARCH

En nyupptäckt hållristning i Västergötland

Kjellén, Einar

Fornvännen 25, 252-253

http://kulturarvsdata.se/raa/fornvannen/html/1930_252

Ingår i: samla.raa.se

En nyupptäckt hällristning i Västergötland.

Under ett tillfälligt besök vid hällristningarna vid Flyhov i Husaby socken, Västergötland, i augusti 1929 iaktogs en ristningshäll, som förut icke torde ha beaktats. Då tiden var mycket knapp, kunde naturligtvis ej någon närmare undersökning företagas. Avsikten härmed är endast att de nya ristningarna vid kommande närmare undersökningar måtte uppmärksammas.

Omkring 80 m. NO om människofiguren med yxan (märkas bör att måttuppgifterna äro hämtade ur minnet) iaktogs i den då gynnsamma belys-

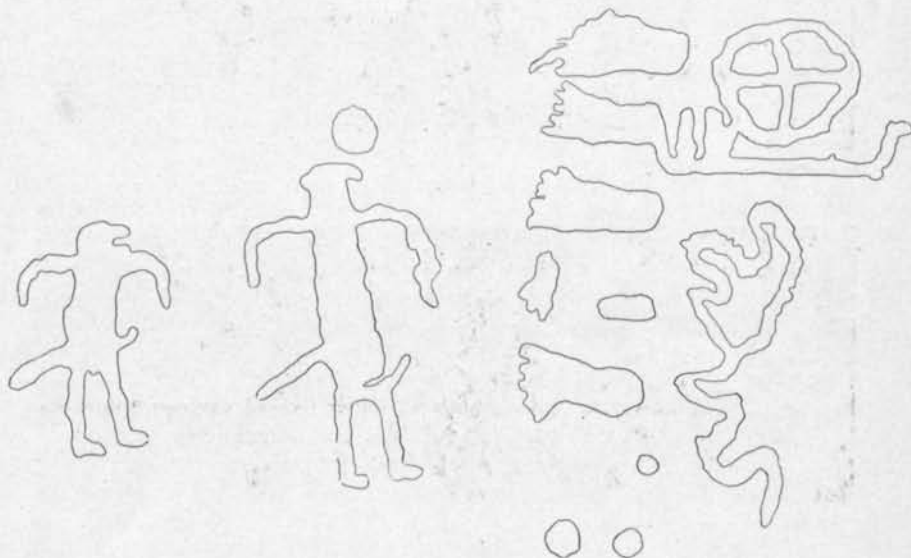

Fig. 99.

Fig. 100.

ningen på en nästan överväxt häll, som utgör fortsättning på de andra ristningshällarna, spår av grunda inhuggningar. Då det i början tunna grästäckets borttagits, framkom förutom skålgropar tvenne mansfigurer (fig. 99), djupt inhuggna i den släta sandstenen. Beträffande figurerna får man den uppfattningen att de bära djurmasker. Även de nedåtböjda armarna, påminnande om de hängande frambenen på ett djur i upprätt ställning, synes styrka detta antagande. Figurernas höjd är 25 och 32 cm.

Då det var troligt, att hällen ägde fler bilder, avgrävdes några kvm. av denna, varvid framkom ytterligare ett 30-tal figurer, bestående av en orm, skepp och fotsulor (fig. 100 detalj härav), skålgropar då icke medräknade. Säkert är dock en del av ristningen fortfarande dold. Tjockleken på det lager, som täcker ristningen, är omkring 3 dm. samt består huvudsakligen av sand. Även förekommer häri en del knytnävsstora, kantiga stenar samt en

och annan liten kolbit, vilka ha ett sådant läge, att man gärna vill sätta deras förekomst i samband med ristningen. I förbigående kan nämnas, att undertecknad vid framgrävandet av uppländska ristningar ofta gjort iakttagelser av samma slag.

Vid en hastig orientering av terrängen längre åt NO sågs skålgropar på flera ställen, varför man kan hoppas att ännu fler ristningar återstå att upptäcka.

Einar Kjellén.

Litteratur och kritik.

August Hahr: Uppsala forna ärkebiskopsborg Sankt Eriks gård och dess historia. Uppsala 1929. Pris 6 kr. (Ingår även såsom bilaga till Upplands Fornminnesförenings tidskrift.)

År 1886 utplånades fullständigt de då ännu mycket omfattande lämningarna av den medeltida ärkebiskopsborgen i Uppsala för att lämna plats åt de pretentiösa men ganska ödsliga terrass- och trappanläggningar som från universitetshusets huvudentré med de tre välkända portalerna leda ned till — ja vart? De leda faktiskt ingenstädes annat än till Erik Gustaf Geijers staty. Det är naturligtvis högst beklagligt att den minnesrika och inressanta borganläggningen blev dömd att försvinna, men därom är eljest ej så mycket att säga. Sedan universitetshusets plats väl blivit fixerad var den pittoreska ruinens öde beseglat; den kunde illa fördraga grannskapet med det nya palatsets italienska renässansfasad. Men däremot är det för vår uppfattning fast otroligt att dessa väldiga murmassor fingo brytas ned utan att de dessförinnan blevo föremål för en grundlig undersökning, utan att en enda fackman tog dem i ögonsikte, ja, utan att den fornminnesvårdande myndigheten genom ett enda ord eller en skriven rad visade sitt intresse för vad som försiggick. Riksantikvariens ansvar i denna sak måste emellertid anses i mycket hög grad vara delat av universitetshusets byggnadskommitté, där dock den professor, som svarade för den konsthistoriska disciplinen, var ledamot. Det enda som gjordes för att tillvarataga forskningens intressen var en liten planskiss, som utfördes av en vid arbetena biträdande arkitekt Kihlberg, varjämte en i staden bosatt fotograf tog åtta lyckligtvis mycket goda fotografier under loppet av rivningsarbetena. Detta är nu allt, varpå vi ha att bygga vår kunskap om våra ärkebiskopars medeltida residens.

Det är redan som prestation högst aktningvärt att på denna planskiss och dessa åtta fotografier kunna bygga upp en framställning om halvtannat hundratal sidor. Men även bortsett från denna mera sportsmässiga synpunkt är det ett mycket värdefullt och betydande arbete som här föreligger. August Hahr har nu gottgjort vad som försumrades av Carl Rupert Nyblom och skänkt åt forskningen ett av de centralaste monumenten inom vår medeltida profanarkitektur i ett skick, som gör det fullt användbart att räkna